

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknek és néptanítóknak egész évre 4 frt.

Bérmertlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Hetülap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési díj:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1 1/2 „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, diszkrét s körzettel ellátott hirdetésekért terméérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számítatik.

Hirdetések a „Zemplén” nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Elnöki körlevél.

T. Zemplénmegye bizottságának tagjai a f. 1877. évi novemberhó 19-én délelőtti 10 órakor tartandó **rendkívüli közgyűlésre** tisztelettel meghívotnak.

Tárgyai:

1. A bizottság ujonnan a következő 6 évre választott tagjai névsorának s illetőleg a megyei bizottság összes névsorának megállapítása.

2. A közigazgatási bizottság tiz választott tagja közül öt tag kisorsoltatása.

És egyéb, kitűzött napig előfordulandó folyó ügyek.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1877. évi novemberhó 12-én.

MATOLAI ETELE,
alispán.

Elnöki körlevél.

A jövő 1878. évre megállapított megyei bizottság — vagyis az 1878. évre igazolt legtöbb adót fizető tagok,

azon választott tagok, kiknek megbízásuk ez év végével még le nem jár, a hat évet kitöltöttek helyett legújabbán megválasztott bizottsági tagok és a t. megyei tiszti kar összes tagjai tisztelettel kéretnek, hogy e folyó novemberhó 29-ik napján d. e. 9 órakor tartandó **rendkívüli közgyűlésre** megjelenni sziveskedjenek, a melynek tárgyai — a megyei bizottság megalakulásán kívül — a következők:

1. A tisztujítás határidejének megállapítása.
2. A kijelölő bizottság megalakítása.
3. Az állandó választmány megválasztása.
4. A közigazgatási bizottság választott tagjai közül kisorsolt öt tag helyének betöltése.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1877. november 16-án.

MATOLAI ETELE,
alispán.

Közegészségi jelentés októberhóról.

Az időjárás viszonyok következők valának: A légsulymérő legmagasabban állott S.-Patakon 6 k. e. 765.0, Nagymihályban 6. d. 765.0; legalantabban S.-Patakon 8. e. 744.0, Nagymihályban 8. e. 746.0; A hévmérő legmagasabb állása S.-Patakon 16 d. + 17,9°, Nagymihályban 16 d. + 24°; legalantabb S.-Patakon 21 r. — 2,8°, Nagymihályban 24 r. — 5,2° C. A csapadék összege volt S.-Patakon 4.6, — Nagymihályban 25.00 mm.

Szélirányból az északi volt tulnyomó.

S.-Patakon volt köd kétszer, dér háromszor.

A közegészségügyi állapot általán véve kedvező volt s jobb a szeptember havinál, csak az ujhelyi, varannói és sztropkói járások képeztek kivételt.

Járvány a hőkhorutot kivéve, mely az ujhelyi

járásban most a vele rokon kanyaróval egyidejűleg elterjedve uralkodott, s mely a homonnai és sztropkói járásokban is nagyobb mérvben elterjedt, de mindenütt enyhe lefolyású volt, nem uralkodott, mert a S.-a.-Ujhelyben szörványosan mutatózó hólyagos himlőt, mely mint már a múlt ülésben jelentém szeptember hóban 3 áldozatot ragadott el, s októberben 9 halált okozott, járványnak még nevezhetni. Novemberhóban sem terjedt el erősebben, mert mai napig az októberrel beteg maradtakkal együtt 6 eset fordult elő ezek közül 2 halálos kimenetellel. A kellő óvintézkedések mindamellett megtétettek. Roncsoló toroklobot, mely szeptemberben több helyütt szörványosan mutatkozott egy járásból sem emlitenek.

Kiválóan uralkodott októberben is mint azelőtt a váltóláz, mely a varannói járásban csaknem járványosan terjedt el. Ezenkívül a légzési és emésztési szervek hurutos bántalmi voltak leggyakorabbiak.

Említésre méltó egy halálos kimenetelű vizi rák (noma) eset Szerencsén; N.-Azarban 10 nap alatt gyógyulással végződött szurás a jobb lapoczká alá, hol a tüdő is átszuratván a levegő a seben át bugyborékol; s Varannón egy 32 éves fiatal embernél váltóláz alakjában naponként ismétlődő iszákossági rezgő örvényezés.

Rendellenes szülés 5 esete észleltetett a tiszti orvosok által. Bekecsen és Sz.-Kereszturban keresztfekvés, orvosi segély által az anyák megmenettek, a magzatok elhaltak. Tarczalón volt egy elvetelés, Ujhelyben 1 koraszülés, s ugyancsak Tarczalón 3 iker született, két fiú és 1 leány, mely utóbbi elhalt.

Bujakór csak 3 esetben képezte rendőri beavatkozás tárgyát.

Rendőri boncsolás 5 volt.

Öngyilkosság nem fordult elő.

A tápszerek vizsgálata a szerencsi járásban foganatosított behatóbban, hol most Szerencsen a hentesek boltjai és mészárszékek képezték tárgyat; mely alkalommal Magyar József, Stern Márton és Kirschner Mór székei rendetleneknek találtak és tulajdonosaik megintettek. Mádon a korcsmák, s különösen a bor, pálinka és eczet vizsgáltatván Schönberg Ábrahám mérő edényei mint egészségtelenek foglaltattak le.

Az iskoláknak közegészségi szempontból való megvizsgálása Szerencsen, Mádon, Sztropkón és N.-Bressnyiczen tétetett meg.

Szerencsen a ref. hitfelekezet iskolája semmi kellekkel nem bír, mely e czélnak megfelelő. 7 méter hosszú és 8 meter széles, vagy jobban mondva szűk tantermébe 80 mindkétnemű gyermek van összezsufolva. Szellőztetése, fülése rosz, s ablakai előtt magas kőfal fut, mely a szobát elhomályosítja. Árnyékszéke nincs.

A gör. katolikus felekezet iskolája 3 m. hosszú s ugyanannyi széles, s itt 20 — 30 gyermek zsufoltatik össze. Az épület teteje rosz, az esőviz a szoba falaira foly; padozata nincs kideszkázva, fütése rosz.

A r. katolikus felekezeté elég tágas, fütése, szellőztetése jó, de padozata s falai nagyon szennyeseknek találtak. A vizsgáló járásorvos utasított ezen hiányokra a k. tanfelügyelőt közvetlenül is figyelmeztetni további intézkedés végett.

Mádon az állami tanoda ugyszintén a r. kath. és ref. népiskola jó rendben találtak.

Sztropkón a r. kath. iskola még az összeirt 80 tanköteles gyermeknek is elég tág s jó karban lévén a bele járó 34 növendéknek nagyon egészséges. S így van Nagy-Berezsnyczen is, hol a tanköteles 40-nél több gyermek helyén az iskolába járó 8—10 igen jól elfér. A gyermekek közt semmi ragályos betegség nem fedeztetett fel.

A megyei közkórházban ápolatott összesen 75 beteg, ezekből meggyógyult 29, meghalt 1, elbocsátatott javulva 1, gyógyulatlan 2, maradt ápolás alatt 42.

A Velejtére és Czékére megválasztott körorvosok elfoglalták állomásaikat. További körorvosi állomásra ki lön hirdetve a pályázat a Sztropkói járás részéről is, s így az 1876. XIV-ik t. cz. ezen szakaszának végrehajtása már csak a bodrogközi és tokaji járásokban van hátra.

Uj egészségügyi személy letelepült Erdőbényén: Dr. Vogel volt koritnczai fürdőorvos.

Az állategészségi viszonyok kevésbé kedvezők voltak. A felvidéken s névszerint Homonnán a szarvasmarhák közt ragályos tüdővész uralg, melynek októberben 5 s eddig már 14 drb marha esett áldozatul. A kellő óvintézkedéseket a szolgabíró megtette.

Homonnán kívül H.-Olykán és Sz.-Olykán is előfordult e kórnak egy-egy esete.

Ugyancsak a homonnai járásban Rokitón a juhok közt a himlő tört ki.

Lépfenében elhullott Homonnán 2 szarvasmarha, K.-Böcsön 9 sertés, Csanáloson 1 tehén.

Vérhasban elhullott Bekecsen 1, Kesznýtenben 1 és Remegén szintén 1 drb marha.

A taknyosságna számosabb esete került e hóban a hatóság tudomására. Homonnán és Nagymihályban a dzsidás század lovai közül egy-egy, Parnón 1, Tarczalón 2, Tokajban 2, Bekecsen 1, Gesztelyben 1, E.-Böcsön 1 s Varannón 2, összesen 12 darab semmisített meg a kór végett.

A keleti marhavész hazánkban Háromszék-megyében Sepsz-Sz.-Györgyön kiútvén, azonkívül a velünk határos Gácsországbán is uralkodván az 1874-iki XX. t. cz. rendeleteinek foganatosítása a szolgabíróknak szigorú felelősség terhe alatt meghagyatott, s a homonnai járásnak kijelölt két marhahajtó utjain működő felügyelő bizottságnak, s különösen a vidrányinak elnöke Ehrenhein Ferencz elnök ur, mint a sztropkói vásár alkalmával személyesen meggyőződtem páratlan erélylyel jár el eme terhes tiszteben.

A központi vészbizottság megalakult, s terjedelmes utasítást adott ki a szolgabíróknak a törvény és foganatosítására kiadott rendelet végrehajtására vonatkozólag.

CHYZER CORNÉL,
megyei főorvos.

Felhívás és kérelem.

„Az idő pénz” — tartja az angol közmondás, melynek horderejét azonban napjainkban, sajnos do-log, még pedig nem elegen tudják méltányolni. Aki pedig munkáját gyorsan és jól végezi, nemcsak pénzt és megbecsülést szerez, hanem egészségét is megkíméli s így meghosszabbítja életét. Különösen szem-betűnő ez az igazság a legnemesebb, — a szellemi

munkára, — s az ezzel mindenütt kapcsolatban álló írásra vonatkozólag.

Az írás csak látszólagosan könnyed és kényelmes foglalkozás. Igaz, hogy nem fárassza ki oly nagy mérvben a testet, mint pl. a favágás, a levélbordás, vagy általában az ugynevezett nehéz munkák; de az is igaz ám, hogy míg ezek a vért folyást mozgásban tartják s így a testi egészségre jótékony behatással vannak: az alatt az írással járó hosszas, mintegy odaszegzett ülés, ülve maradás a vér akadálytalan csörgedezését hátráltatják s így közvetve számos betegségeknek, vagy egészségügyi zavaroknak veszedelmes és kénytelen eszközeivé válnak.

De a nálunk még folyvást széltiliben használatos írásmód, a folyóírás, még abból a tekintetből is káros, hogy a nagyobb erőmegfeszítés mellett is messze marad a repülő szó mögött, épügy, mint a távolban történő villámlás fényétől a hang. Ez időbeli nagy aránytalanságot a beszéd és írás között, s az ebből származó kellemetlenségeket amely régen belátták az emberek, époly régóta iparkodtak is gondoskodni eszközről, mely által az emlitett kellemetlen állapotokat eltávolítsák még pedig minden megerőltetés nélkül.

Ily eszköz lett a gyorsírás, mely találmány az emberiség művelődéstörténelmében kétségkívül a legszebb és leghasznosabb vívmányok egyike; mely ma már mindenfelé szerencsésen legyőzve a balfogás által haladási útja elé gördített akadályokat, mint meggyőzőhöz és mindenkit meggyőző hatalmasság szövéődött be a művelt nemzetek nyilvános életébe.

Nálunk Magyarországon, nyilvános életünk legújabb és tartós megalapítása óta a magyar gyorsírás szintén oly szép lendületet vón, mely ma már nemcsak fenmaradását, életképességét, hanem nélkülözhetlenségét is bebizonyítja. Gabelsberger xav. Ferencz találmánya Markovics Iván ur kitünő magyar átdolgozásában közkezen forog s az országban mintegy 50 buzgó egyén buzgólkodik nem mondom népszerűsítésén, hanem alapos oktatásán.

Mindez így lévén, én is a legszívesebben vállalkoztam arra, bizalmas felszólítást vón, hogy helyben a művelt közönség számára **ingyenes gyorsírás tanfolyamot nyissak**; mi is, hogy mind előbb megtörténjék, szerintem nem annyira a tömeges részvételtől, mint inkább az egyesek lelkes kitartásától függ. — Mert azt tartom, hogy bármely vállalat is akkor szerencsés igazán, ha lelkes apostolokat nyert inkább, mint nagyszámu könnyen hívőket.

Erősen lévén áthatva azon meggyőződéstől, hogy felhívásom nem fog érzéketlen fülekre találni, ezenel tudomásukra hozom az ügygyel rokonszenvező derék egyéneknek, hogy a gyorsírás tanulására vonatkozó nemes önelhatározódásukról tk. Kretovics József és Mikovszky Bertalan jegyző urakat kegyeskedjenek értesíteni, hogy azután a dolgot így együttesen is megbeszélvén és a tanulás alkalmas helyiségéről és idejéről is értekezvén, a komoly tanulást (mit három hó mulva bizvást befejezünk) haladéktalanul megkezdhessük, mert „az idő pénz.” Kelt S.-a.-Ujhelyt, 1877. nov. 14-én.

DONGÓ GY. GÉZA,
okl. gyorsíró-tanár.

A zemplénmegyei legtöbb adót fizető bizottsági tagok névsora 1877. évre.

Adriányi Gyula, Andrassy Aladár gróf, Andrassy Dienes gróf, Andrassy Gyula gróf, Andrassy Manó gróf, Azary Mihály, Bayer Károly, Bajusz József, Balassa István báró, Barthos Tivadar, Baruch Armin, Batta Pál, Batta Zsigmond, Benczur Emil, Benedek Pál, Bernáth Dániel, Bernáth László, Bernáth Menyhért, Besseney Bertalan, Besseney Gábor, Böszörményi Károly, Bodáky Bertalan, Bombelles Lajos gróf, Benczur Aba, Bódogh Károly, Boronkay Károly, Boronkay László, Bujanovics Frigyes, Burger Adolf, Burger Jónás, Bydeskuty Mihály, Cseley Antal, Cseley Ágostou, Cseley János, Csiszár István, Czibur Bertalan, Csuka Ödön, Demjén Gusztáv, Deutsch Hersko, Dercsényi Kálmán, Desevffy Sándor, Diénes István, Diószeghy János, Dobránszky Adolf, Dókus József, Dombay Kálmán, Duch János, Elek János, Edelstein Miksa, Edelstein Ármín, Ehrenheim Ferencz, Erényi Jakab, Évva András, Évva Károly, Farkas Lajos id., Fáy János, Fischer Ágoston báró, Fortmayer Ferdinand, Freund Vilmos, Füzesséry Bertalan, Fekete József, Fesztetich Aladár gróf, Fodor Sándor, Füzesséry Boldizsár, Füzesséry Sándor, Füzesséry Tamás, Fűzy Ferencz, Gedeon János, Galgóczy Ká-

rolly, Gansler Alajos, Geőcze Bertalan, Glück József, Gógh Antal, Goldblatt Farkas, Gomba Mihály, Görgey Pál, Gräffy József, Grosz Sámuel, Gruszcinszky Mihály, Guttman Izrael, Guttman Mór, Guttman Fábán, Hadik Béla gróf, Harkányi Károly, Hartstein Bernát, Hegedűs László, Hericz Márton, Hericz Ferencz, Hlavathy János, Hornyay Ferencz, Horváth Endre, Horváth Mihály, Horváth Pál, Horváth Zsigmond, Jeney József, Józsika János báró, Juhász Lajos, Kadas István, Kazinczy Arthur, Kazinczy István, Kazinczy János, Kákos Endre, Kálniczky Károly, Kelemen Antal, Kellner Kálmán, Kellner József, Klobusiczky László, Kolener József, Kóczán Miklós, Kóós Károly, Kossuth Mihály, Kossuth Pál, Krausz Náthán, Krizsanovszky József, Kromcsák János, Kulin Gyula, Kulin Ödön, Kun Frigyes, Lehoczky Elek, Lehoczky Mihály, Lengyel Endre, Liszy Ede, Lónyay Gábor, Lónyay Ödön, Lóherer Andor, Lóherer Lőrincz, Lövy Adolf, Luzsénszky Géza báró, Magdzsár Imre, Magyarváry András, Malcher Ágoston, Malonyay Ferencz, Markovics Illés, Matyasovszky Boldizsár, Meczner Rudolf, Meczner Béla, Mészáros József, Mezőssy Menyhért, Milko Alajos, Molnár István, Molnár József, Molnár Pál, Mudrony András, Moskovics Mór, Mudrány Sándor, Miladinovics Tivadar, Nagy Gyula, Nagy Ignác, Naményi Antal, Nemessányi István, Nemthy József, Nemthy Ödön ifj. Németh László, Nyeviczky József, Nyomárkay József, Nyomárkay Károly, Obláth Mór, Oláh Gyula, Oláh István, Orosz Sándor, Osztóics Miklós, Palánkay István, Pauliczky Ferencz, Payzoss János, Pápai István, Pásztor István, Pekáry József Piller István, Pilisy Ferdinánd, Pintér Ferencz, Policzer Adolf, Potoczky Imre, Prámer Alajos, Püspöky Imre, Pollák Sámuel, Péchy Ádám, Péchy Gusztáv, Petrovich Elek, Pupinszky József, Radványi Károly, Rác Bertalan, Reichard Izsák, Reviczky Ágoston, Reviczky György, Reviczky Imre, Rieder Engelbert, Román János, Rónay Károly, Róth Bernát, Rothmüller Lipót, Rose József, Rónay Albert, Schieder János, Schön Vilmos, Schönbergi Uttz Ábrahám, Schwarcz Bernáth, Schwarcz Pinkesz, Semsey Sándor, Sisáry Gyula, Sennyey Lajos báró, Sennyey Pál báró, Schwarcz Izsák, Somogyi József, Somogyi Gerő, Spielenberg Gábor, Sponer Tivadar, Stenczel Dániel, Stern Miksa, Stern Manó, Stépán Mihály, Stépán Pál, Stépán Sándor, Stépán Vincze, Strausz Dávid, Szabó József, Szabó Zsigmond, Szakács János, Szakácsy József, Szányi Gyula, Szeghy Gyula, Szemere Géza, Szemere Gyula, Szemere László, Szemere Lajos, Szemere Miklós, Szemere István, Szenczy László, Szentiványi László, Szentléleki Géza, Szép Gedeon, Szerdahelyi István, Sziráky Gyula, Szirmay György gróf, Szirmay József, Szirmay Ödön, Szirmay Pál, Szirmay Vincze gróf, Szirmay Tamás Szkurkay Ágoston, Szmracsányi János, Szögyény Imre, Szölényi József, Szöllösy Bernáth, Sztaniek Jenő, Sztankóczy Pál, Sztáray János gróf, Sztáray Tivadar gróf, Sztáray Viktor, Szepessy Béla, Tátray László, Teitelbaum Vilmos, Teich Zsigmond, Tóth Ferencz, Tóth Sámuel, Török László gróf, Török Sándor, Ternyey Pál, Van Dernáth István, Valkó Nándor, Vay Sándor báró, Vályi István, Vécsey Gyula báró, Vécsey Sándor báró, Vékey Gedeon, Vidder Ignác, Vinter Bertalan, Viczmándy Mór, Viczmándy Ödön, Viczmándy Victor, Vladár Ervin, Vladár Kristóf, Vladár Tamás, Weinberger Jakab, Weisz Ármín, Windischgrätz Lajos hg., Zábráczky Elek, Zábráczky Miklós, Zábráczky Ottó, Zalay István, Zékány József, Zinner Mór, Zombory Gedő, Zsolnay D. Endre, Zsolner László, Zsiday József, Zsindely István.

Kiadta: FÜZY KÁLMÁN,
megyei aljegyző.

Tizenkilencz 120 forintos ösztöndíj.

Az 1877/8. tanév kezdetével következő ösztöndíj-állomások jöttek üresedésbe, nevezetesen:

1. Budai Mária Terézia féle 10 állomás, egyenként évi 120 frttal.
2. Váczi Mária Terézia-féle 5 állomás, egyenként 120 frttal.
3. Budai-váczi Mária Terézia-féle vagyis kincstári 2 állomás, egyenként évi 120 frttal.
4. Koháry-féle 2 állomás, évi 120 frttal.

Ezeknek betöltésére pályázat hirdettetik, következő megjegyzések és feltételek mellett:

A budai-váczi Mária Terézia-féle, kincstári Mária Terézia féle és Koháry-féle ösztöndíjakat csak cath. tanulók nyerhetik el, ha az első gymnáziális vagy reálosztályt valamennyi tantárgyból jeles előmenetellel bevégezték; a budai-váczi Mária Terézia-féle, vagyis kincstári állomásokra, kizárólag kincstári hivatalnokok tanuló gyermekei tarthatnak igényt.

Az e részbeni folyamodványok következő keltekekkel szerelendők fel:

1. A legközelebb lefolyt 1876/7. tanévben tanúsított tanulmányai előmeneteléről szóló iskolai bizonyítványnyal.

2. A folyamodó tanuló erkölcsi magaviseletét, szorgalmát és tehetségeit igazoló, és az illető tanári testület által kiállítandó bizonyítványnyal.

3. Szüleinek nemesi vagy polgári állását, netáni érdemüket, továbbá a családtagok létszámát, vagyoni állapotjukat, valamint azt is, bir-e esedező vagy egyik testvére ösztöndíjat, és mily alapból? — igazoló, hatóságilag kiállított hiteles bizonyítványokkal.

4. Megemlitendő a folyamodványban azon kir. pénztár, melynél adományozás esetében az ösztöndíj illetmény felvételnit kívánatik.

Az ekképen felszerelt folyamodványok a budai Mária Terézia-féle, a váczi Mária Terézia-féle s a Koháry-féle ösztöndíj állomásokra nézve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz, a budai-váczi Mária Terézia-féle, vagyis kincstári állomásokra nézve a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz, mint illető pártfogóhoz címzendők, és az illető tanintézeti igazgatóságoknál 1877. évi december hó 15-ig benyújtandók: kik a beérkezett folyamodványokat a szabályszerű minősítvényi táblázatokkal együtt, okadatolt véleményök kíséretében, az illető tankerületi főigazgatóságokhoz bemutatni, vagy a mennyiben önálló állami tanintézetek, közvetlen fogják az illető pártfogókhoz eljuttatni.

A tankerületi főigazgatók köteletségéhez tartoznak, az egyes alapítványokra vonatkozó folyamodványokat, külön jelentés vagy kísérető levél mellett, a fentmegnevezett pártfogókhoz 1878. évi január hó 15-ig eljuttatni.

A kitűzött határnap eltelte után, vagy az illető tanintézeti igazgatóságok mellőzésével közvetlen a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz benyújtott kérvények egyszerűen visszautasítatni fognak.

A „Viktoria“ biztosító-intézet.

Emlékezni fog a t. biztosító közönség a „Viktoria“ vezénylő titkárával, Dessényi urral a mult nyáron folytatott polemiankra. Akkor a biztosító-közönség érdekében tájékoztatni kívántuk az illetőket e társaság igazgatóságának lelkiismeretlen eljárása iránt. Dessényi ur szenvedélyes hangon irt válaszai határozottan állíták, hogy a „Viktoria“ szé-nája nemcsak rendén áll, de szövetkezetei által mintegy 15,000,000-val rendelkezik, e szerint a biztosított feleknek aggodalomra okuk nincs.

És ime alig néhány hó mulva, minc ezt előre megczáfolhatlanul láttuk, a kérelhetlen sors, a dolog logikája meghozta részünkre a szomorú elégtételt. A „Viktoria“ biztosító-intézet megbukott. F. hó 7-én csődöt kért maga ellen.

Ez eseményt sajnálattal kell jelezniünk, mert a bukás ezer és ezer biztosító felet is sujt. Egyszerre biztosítatlanul marad sok millió forintra menő ingatlan és ingó vagyon, és temérdek összeg veszett el a befizetett díjak fejében.

De ez még a kisebb baj, mert az illető felek rögtön biztosítják hitelt érdemlő társaságnál vagyonukat. Azonban ki térítendő meg a bár már liquidált, de még ki nem fizetett kárösszegeket? ki téríti meg a felvétel alatt levő károkat? ki fogja megtéríteni az időközben eshetőket? E szerencsétlen károsultak, kiknek egyrésze elveszítvén a kárösszeget, egész vagyonát veszíti el, perelni fognak a csőd-tömeg ellen? Hát még azon szerencsétlenebbek, kik életbiztosítási szerződésre léptek a „Viktoria“-val?

Ezért nem örülünk a részünkre kijutott elégtételnek, és mert lehetetlen, hogy a „Viktoria“ ügynökeire is ne gondoljunk kik nem tudva a társulat zilált kelyzetét, jóhiszeműleg apostoloskodtak a „Viktoria“ mellett, és ezáltal a biztosított közönség megrontásának váltak akaratlanul eszközeivé.

Az idő igazolván felszólalásunkat, azt hisszük, a közönség érdekében is joggal intézhetjük a „Viktoria“ volt ügynökeihez azon felhívásunkat, illetve tanácsunkat, hogy azon feleiket, kik a „Viktoria“ bukásával biztosítatlanul maradtak, lelkiismeretes közbenjárással segítsék ki szomorú helyzetükből, e felek biztosítási-bevallásait azon társasághoz juttatva, mely e feleknek az e társaságtól nyert biztosítási kötvényben visszaadhatja a nyugodalmat és a biztosítékot.

Az „első magyar biztosító-társaság” nem egyszer adta jelét ily alkalmakkor azon készségének, hogy a szomorú helyzetbe jutott biztosított feleken és ügyadókön segítsen. És hiszik is, hogy ha az ügynök urak e társaságnak szolgálataikat felajánlják, ajánlatuk elfogadásával azon helyzetbe fognak jutni, hogy feleiknek az „első magyar általános biztosító-társaság”, kötvényében megszerezhető biztosítás és nyugalom által megadhatják azon veszteséggért való kárpótlást is, melyet a feleiknek bona fide okoztak.

„Borsod.”

HETRŐL-HETRE.

(Hír és vegyes rovart.)

Mióta november hónap beköszöntött, kellemes őszi idő kaczerkódott a természet hervadó növényzetével s enyhe, hossza tölre nyújt kilátást a gazdalkozásnak, a mely őszi mezei munkájánál jó hasznát veszi. A rideg, zimankós szeptemberi napokból akár azt következtethetjük, hogy az őszi rendes állapotából kiköszöntött, hogy az eleje helyére a vége került s viszont vége helyén találjuk a kezdetét; mert csakugyan oly formán áll a dolog, mintha szeptember és november hónapokat kicserelelték volna. — Az éjlekek eléggé hűvösek ugyan, a déli nap azonban oly melegt adott, hogy az emberi test még az őszi gúnyhát is nagy nehezen türtemeg magán.

Színészek jönnek közelébb városunkba s december elején előadásait megkezdendik. A társulat melyről az „Eperjesi Lapok” nagy dicsérrel nyilatkozik operettüket is ad nemkülönbön népsziműveket a legújabbakból.

E lapok után tudomással bír a t. közönség arról: miszerint a közelmultban városunk egy kitűnő czím- és szobafestőt nyert Király Józsefben. Mint hirdetésében ígerte szándékozik művészetét közelébb bemutatni és pedig aként: hogy 50 frt díjért kifest egy nagy szobát, amelynek különben munkadíja meghaladná a száz forintot. Ha ez ajánlatot valaki elfogadná érintkezék a nevezettel, aki csupán még azt köti, e művelethez: hogy a kifestett szoba pár napig a közönség szemléletére bocsáttassék.

Talalt pénz (25 frt) tételt le e napokban a város kapitányi hivatalánál. A ki mint tulajdonához igényt tartana jelentkezék a nevezett hivataloan.

A zempléni megyei községi körjegyzők egyletének alapszabályai a m. kir. belügyminisztérium által a bemutatási záradékkal elláttattak.

A megyék tisztújítására vonatkozólag Pécshy Jenő közelébb interpellálta a belügyminisztert; ugyanis azt kérdezte: hogy nem tartja-e a belügyminiszter a megyei tisztválasztásokra vonatkozó rendelkezésnek egy részét a törvény rendelkezésével összeütközőnek oly törvényhatóságokban, a hol a tisztújítást a megrendelt idő első felében, vagyis, még e folyó évi december 31-ikéig, szándékoznak megtartani? A miniszterelnök kifejtette, hogy ez intézkedésben nincs törvénysértés. A szélesebb és nagyobb időkös megszabása a törvényhatóságok kényelméből történt; s miután az magától értetik, hogy azok a bizottsági tagok akiknek mandátuma ez évben lejár, nem vehetnek részt oly választásokban, melyeknek érvénye a jövő évekre szól: igen természetes, hogy semmi jogsérelmet nem szenvednek az által, ha f. évi december hó második felében megajtendő tisztválasztásoknál gyakorolhatják szavazati jogukat oly időre nézve, amelyben ezzel a joggal már tényleg nem fognak birni.

Oltványi Pál, a szegedi kereseti adó fölszólalási bizottság ülnöke által „Tájékoztató utmutatás a különféle egyenes adók bevallása tárgyalása és föl-lebbezése iránt” czím alatt a mult évben kiadott adókönyvnek, épen most jele. t meg a szerző által újra átdolgozott és bővített harmadik kiadása, mely ugy a szerzőnél (Szeged belváros 394) mint a honi könyvtárosoknál is 1 50 kr. levelezési lapon megrendelhető. — Tekintve azon körülményt hogy e gyakorlati kézi könyvnek egy év alatt már a harmadik kiadása vált szükségessé, feleslegesnek tartjuk a különben is már a hírlapi bírálók által dicsért műnek bővebbi ajánlását, mert a fentjelzett körülmény eléggé jelzi annak hasznosságát. — A II. kiadás németül is megjelenvén, ebből szintén kaphatók a fentebbi árért példányok.

A kassai ügyvédi kamara közértelete szerint Biloveszky József s.-a.-ujhelyi lakos, ügyvéd a kamara lajstromába felvételtett.

A magyar éjszak-keleti vasut az utazóközönséget értesíti, miszerint a Mármaros-Szigetről délre elött 11 óra 31 perczkorczkor érkező 15. sz. vegyes elött közlekedését 1877. évi decemberhó 1-ső naponaval beszünteti s helyette említett naptól kezdve a jával beszünteti s helyette említett naptól kezdve a 13. sz. vegyes vonatot — mely eddig csak Királyháza-ról közlekedett Szerencsig — Mármaros-Szigetről záról közlekedett Szerencsig — Mármaros-Szigetről bocsátja állandóan közlekedésbe, mely vonat Királyháza — Debreczenen, valamint Szerencsen át Buda-

pestre és S.-a.-Ujhejben át Kassa Eperjes — Rutkára csatlakozással bír.

A „Magyarország és a Nagyvilág” 45. száma következő érdekes tartalommal jelent meg. Szöveg: Baker basa és Haszán herczeg. — Erdei pillangók. Költ. (Torkos László.) — Égő sebek. Beszély. (Sziromtai Arthur.) (Vége.) — Az ős magyar nőkről. (Evva Lajos.) — Az orosz képzőművészeti társulat műcsarnoka. — Nagymama öröme. (F. J.) — Vágómarha szállítása tengeren. — Az örökség. Toepffer Emil beszélye. (Vége.) — Báro Kaas Ivor. — Megzavart légyott. (F. J.) — Pénzügyi levelek. VI. A lutri. (Wági Aurél.) — Különféle. — Sakkfeladvány. — Képrejtvény. Szerk. üzenetek. Rajzok: Baker basa és Haszán herczeg. — Az orsz. képzőművészeti társulat műcsarnoka. — Vágómarha szállítása tengeren. — Nagymama öröme. — Megzavart légyott.

Nyilvános köszönet.

A hálaérzetnek hódolva, köszönetet nyilvánított Dr. Löcherer Lőrincz orvos urnak, ki gyermekemet a roncsoló toroklobb iszonyaitól, áldozatkész-séggel és ősmert készségével megmenté, szülői és emberbaráti kötelességem készlet e sorok nyilvánhozatára.

ROSENBERG LIPÓT,
szomatori postamester.

A nők társadalmi állása különböző időkben s különféle nemzeteknél.

VI.

— Az ősmagyarok családi életük. —

(Folytatás.)

A házasságot ugy tekinték, mint talán egyetlen ős-nép; mint a tulvilági boldogság előizét, mint földi menyországot, melynek éltető eleme a mindent átkaroló szeretet. Ezt bizonyítja ős-apánktól örökölt nyelvünknek ez a másik szép és jelentős szava: meny (menyasszony, die Braut.)

Önkénytelenül is megvillan az ember elméjében a meny (die Swiebertochter) említésekor őseinknek egy másik szava: a meny, menyegő vagy menyországot, mely a magyar nyelvben a tulvilági jó szellemek lakhelyét jelöli. Ez azt jelenti, hogy a két szó alakja közt csak az ujjbakkori helyesírás tett különbséget, hogy örömmel tapasztaltam utólagosan, hogy derek Cornides-ünk is ily véleményt nyilvánít a költő jelentményének átvi-teles rokonságáról. A Keleti verü és fantáziájú magyar épen ugy földi paradicsomot képzelt a tulvilágon, mint épen az ajtókat, melyek a menny egyszerű merem tehát mondani, hogy csak az őseink a tulvilági paradicsomot realizálta itt nálók, s hogy a menyecske, (junge Frau) menyegő (v. helyesebben menyeköz, bennható érteményü igenév, die Hochzeit) nem fordított, vagy átvett szavak, hanem egyenesen a magyar házi boldogság feltüntetői.

A férjhez menendő szüznök eladó leány, a nősülendő magyar ifjunak vőlegény (=vevő legény) volt a neve akkor is, mint mostanság. A családi jogviszonyok alapos vizsgálása után kiderült, hogy ez elnevezések, (kivált a leányra vonatkozók) nem vehetők olyanokul, melyek alá holmi üzérkedési ösgyakorlat rejtőznék, mert hiszen a leányt nem megvették csak el-vették, ami nyilván azt jelenti, hogy az apai háztól elhozták. Hogy mily cerimóniák közvetítésével ment légyen végbe az ifju pár egybeke-lése, nem tudjuk, csak annyi bizonyos maradt reánk, hogy a sziveket, illetőleg az eljegyzést a szülők közvetíték minden szabályozó törvény nélkül, követvén a szokást, mely a patriarchalis életmódot vivő népnél az írott törvények helyettese. „Az apa választá a menyét, a nő atyja elfogadá a vőlegényt” — e pár szóba foglalható a házassági szerződés alaki oldala. Horváth Mihály ősi családi viszonyainknak amely mely értelmü, ép oly szerencsés kutatója oly véleményben van, „hogy az alkukötéskor leányaik számára (az apák) illő hitbért köteleztetni el nem mulasztának.” E szerint az ős-házassági szerződés tartalmi fő momentumát is világosan látjuk, mely-hez bizvást hozzákapsolhatjuk főkintetül még a szigorú becsületesség s az egymással viszonyba került szivek vonzalmának bensőségét is, mint amik nélkül ős-apánk anynyira boldog családi életét meg csak gondolnunk sem lehet — nem szabad.

Az eljegyzés apró fémképecskék kölcsönös kicserelésében állott, mely szokás, mint azt az argus-szemü Ipolyi is észrevette. Alföldünk egynémely vidékén még folyvást divatozik. Mit ábrázoltak e képek? volt-e mélyebb, az élet jövő alakulását jelző czél-zatuk? — nem tudjuk. Talán a Wessergard által fölfedezett mythraképek, férü és nő alakban, miket

1) L. „Vindicizae Anonymi Belae R. Not. című munka 200 l.

nemcsak a köznép, de a táltosok (mágusok) is nagy tiszteletben tartottak. Érdemes lenne pontosan megfigyelni és összehasonlítólag előterjeszteni a még tősgyökeres magyar népnél divatozó leánykerő szokásokat; mert bizonyosan sok eredeti van még meg bennök, ami megérdemelné, hogy megörökí-tessék, s magyarázóul szolgálhatna egynémely tekintetben.

Mi adataink segélyével megkíséréljük kimu-tatni azt, hogy a mai népnél itt-ott még divó tűz-rakások átugrálása az ős-idők szokásainak emléke, s ha ez az, ugy elhíhetjük, hogy egyeb, szinte ne-vevségesnek látszó szokások is az ős-idők emlékét őrzik.

Őseinknél, mint a perzsáknál is, divatos volt sátoros ünnepek alkalmával (mint azt a kászoni constitut. eccles. tilalma nevezi) a tűzek körüli mulatozás és az ettől elválhatlan táncz. Inchoffer is emlékezik (Vol. IV. p. 100.) őseink egy ilyen szokásáról (ad annum 1026.) melylyel kapcsolatban áll az a későbbi babonás hit, illetőleg gyakorlat, mely szerint a leány, ha sz. István napjának estvéjén átugorja a tüzet, jövő farsangon urat nyer. Ez a szokás ősi, a keresztény korszak csak annyit változtatott rajta, hogy s. kerét épen sz. István napjához kötötte. Rokonságban állanak az őskorból leszármazott figyelemre méltó szokással a tüzet ugrással, a háztűz nézés, a menyasszonynak égő szövétékkel kuthoz kísértetése, a házba lépőnek megfüstöltetése, a násznagyoknak a menyasszony körül égő szövétékkel s kardosan tánczolása stb., miket a „magyar mythologia” (543. l.) szintén főlemléget, s miknek ős-régi keleten ninsea okunk kételkedni.

Es ezekkel a X. századbéli családi élet bensőségére vonatkozó dolgok ismertetésén túl volnánk. Sajnos, hogy Klio zsugorisága miatt e század hölgyeinek korrajzat adni teljes lehetetlenség. Névtele-nünköl csak azt tudjuk meg, hogy Almos még Ázsiában egy előkelő vezér leányát veszi nőül, aki hazánk szerzőjének édes anyja lett. A Zalánhoz követséget küldő Árpádnak már volt neje; mert Anonymus elbeszélése szerint: „Mén-Marót . . . egész országát Árpádnak, s fiának Zsoltnak, leányát adni nem késelkedék.” (c. LI.); de már az iránt, vajon Árpád ezen első neje orosz, vagy galicziai herczegnő volt-e, nem vagyunk tisztában.

A vezérneknek nagy lehetett befolyásuk, ugy, hogy olykor-olykor még a kormány gyeplot is meg-rajzolták. főleg Gyejcsa fővezérünk idejétől. Jerney J. Keleti-utazása leírásában alkalmat vesz arra, hogy a házi teendőket bemutassa, s egyszers ős-anyánkat ugy tüntesse fel, mint a valódi jó gazdasszony kifogástalan, remek példányait. (U. 37. §. Családi életmód. Kenyér- és kalácsütés. Szakácskodás. II. Köt.) Nem is igazi magyar asszony az, aki már a természettől mintegy, nőtlen gazd'asszony is!

2) Zeitschrift für die des Morgenlandes, VI. 13. l. 1. Heft, p. 167. Horváth János azt hiszi, hogy a jegyesek egymás nyakába akasztván az ily emlékképeket, táltosaik jelenlétében esküt tőnek, hogy egymáshoz élők minden napjaiban hívek maradnak. Ezért hívesek. Tud. gyűjt. 1817. 62. lepon, II. évf.

3) „Elugrotta, mint a perki lány a férjhez menést.” Közmondás, Kállaynál, i. m. 160. l.

4) m. c. 4.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BORÚTHELEMÉR.

Hirdetmény.

Néhai özvegy herczeg Breckenheim Ferdinándnó zálog használatában volt, most már az érdekelt örökösöknek tényleges birtokukban lévő S.-N.-Patakon az ugy nevezett gyümölcsös, és zöldsés konyhakertből 9 1200 □ öles hold földterület s azon létező különféle jó minőségü gyümölcstermő fákkal együtt S.-N.-Patakon f. 1877. évi novemberhó 25. napján délutáni 3 órakor a városházánál, vagy a helyszínen tartandó nyilvános árverés által a legtöbbet ígérőnek egy évre vagy esetleg több évekre haszonbérbe fog adatni.

Az uttal egyszersmind ugyanaz nap a fent jelzett kertben mint egy 800 darab különböző fajú nemes gyümölcs Oltványi fák — gyümölcsfa oskolából — egyenkint, vagy nagyobb mennyiségben szinte nyilvános árverés útján elfognak adatni. Kelt S.-a.-Ujhelyt nov. 12. 1877.

Kossuth Gusztáv.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy néhai Szentlélek Gyula hagyatékához tartozó s a nagy-ráskai 1. 2., 67., 68.; kis-ráskai 77.; málczai 156.; petriki 80. számú tjkvben felvett 35.000 frtra becsült birtok, továbbá lovak, ökrök, tehének, juhok s mindenféle gazdasági felszerelvények 1877. nov. 30. d. e. 9 órakor Nagy-Ráskán, **önkéntes** árverés útján **becsáron alól is** eladatni fognak.

Nagy-Mihály, 1877. november 1-én.

3—3

Görgey Géza,

kir. bir. végrehajtó.

Pályázat.

Zemplénmegye bodrogi járásában következő körorvosi állomások betöltendőik lévén. azokra ezennel pályázat nyittatik.

1. Király-Helmecezi orvosi kör 12190 lakossal, székhelye K.-Helmece, évi rendes fizetés 400 frt, a körhöz következő községek tartoznak; K.-Helmece, L.-Polyán, Lelesz, Kaponya, Szolnocska, Szomotor, B.-Vécs, K.-Ujlak, Boly, Pál-földe, Rad, Szt-Mária, Szinyér, Zétény, Véke, Ág-Csernő, Bacska, Battyán,

2. Agárdi orvosi kör 14803 lakossal, székhelye Agárd, évi rendes fizetés 500 frt, — a körhöz következő községek tartoznak: Agárd, Leányvár, K.-Tárkány, N.-Géres, K.-Géres, Sennyén, K.-Rozvágy, N.-Rozvágy, Czéke, Dómócs, Lácza, Perbenyik, Ricse, Bély, Dobra, Szentés.

3. Páczeni orvosi kör 12747 lakossal, székhelye Páczin, Évi rendes fizetés 500 frt, — a közhöz következő községek tartoznak: Páczin, Örös, K.-Kövesd, N.-Kövesd, karsa, Karos, A.-Bereczki, F.-Bereczki, Luka, B.-Szerdahely, B.-

Szögh, Vajdacska, K.-Czigánd, N.-Czigánd, Karád.

Megállapított díjak: rendelésért, ha a beteg az orvoshoz akár ott székhelyén, akár másutt a körben maga jön 20 kr. Látogatás nappal 30, éjjel 60 kr. — Távozási pótdíj a beteg által természetben kiszolgáltatandó fuvaron kívül mért-földenkint 30 kr. A halottkémi teendőért, melyeket a székhelyén teljesíteni tartozik, külön díjaztatik 20—40 krig.

A körorvos kötelességeit az 1876. évi közegészségügyi törvényezikk szabja meg.

Fenti rendes fizetésén felül a páczeni orvos körben báró Sennyey Lajos ur szabad lakást ajánl.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat, alul-írotthoz f. évi decemberhó 10-ig küldjék be, kívánatra a választásra kitézendő határidő ideje korán közölni fog.

Kelt Király-Helmecezen, 1877. nov. 13-án.

Fűzy Károly,
szolgabíró.

A „Zemplén“ könyvnyomdája,
mely a legujabb metszetű be-
tűkkel van felszerelve;

az előrehaladt izlésnek megfelelőleg
készít mindennemű nyomtatványt:

Látogató-jegyeket,
báli meghívókat stb.

szines alapnyomatokkal
vagy anélkül a legjutányosabb áron.

Vidéki megrendelések 24
óra alatt teljesítettnek.

Árverési hirdetmény.

Hell Leopold csódtömegéhez tartozó ingóságok, nevezetesen: vásznak, szövetek, ruhakelmék és több efféle árucikk

folyó évi novemberhó 26-án, d. e. 9 órakor

s esetleg következő napokon S.-a.-Ujhely városában a „Népbank“ épületében levő bolthelyiségben nyilvános árverés útján készpénz fizetés mellett elfognak adatni. — S.-a.-Ujhely, novemberhóban 1877.

A csódválasztmány megbízásából

Dr. GRÓSS ÁRMIN, tömeggondnok.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknek és néptanítóknak egész évre 4 frt.

Bérmentlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Hetülap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési díj:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1 1/2 „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, díszbetűk s körzettel ellátott hirdetésekért termérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számtattatik.

Hirdetések a „Zemplén” nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Elnöki körlevél.

T. Zemplénmegye bizottságának tagjai a f. 1877. évi novemberhó 19-én délelőtti 10 órákor tartandó **rendkívüli közgyűlésre** tisztelettel meghívattak.

Tárgyai:

1. A bizottság ujonnan a következő 6 évre választott tagjai névsorának s illetőleg a megyei bizottság összes névsorának megállapítása.

2. A közigazgatási bizottság tiz választott tagja közül öt tag kisorsoltatása.

És egyéb, kitűzött napig előfordulandó folyó ügyek.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1877. évi novemberhó 12-én.

MATOLAI ETELE,
alispán.

Elnöki körlevél.

A jövő 1878. évre megállapított megyei bizottság — vagyis az 1878. évre igazolt legtöbb adót fizető tagok,

azon választott tagok, kiknek megbízatásuk ez év végével még le nem jár,

a hat évet kitöltöttek helyett legújabbán megválasztott bizottsági tagok és a t. megyei tisztí kar összes tagjai tisztelettel kéretnek, hogy e folyó novemberhó 29-ik napján d. e. 9 órákor tartandó **rendkívüli közgyűlésre** megjelenni sziveskedjenek, a melynek tárgyai — a megyei bizottság megalakulásán kívül — a következők:

1. A tisztújítás határidejének megállapítása.

2. A kijelelő bizottság megalakítása.

3. Az állandó választmány megválasztása.

4. A közigazgatási bizottság választott tagjai közül kisorsolt öt tag helyének betöltése.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1877. november 16-án.

MATOLAI ETELE,
alispán.

Közegészségi jelentés októberhóról.

Az időjárás viszonyok következők valának:

A légsúlymérő legmagasabban állott S.-Patakon 6 k. e. 765.0, Nagymihályban 6. d. 765.0; legalantabban S.-Patakon 8. e. 744.0, Nagymihályban 8. e. 746.0; A hőmérő legmagasabb állása S.-Patakon 16 d. + 17,9°, Nagymihályban 16 d. + 24°; legalantabb S.-Patakon 21 r. — 2,8°, Nagymihályban 24 r. — 5,2° C.

A csapadék összege volt S.-Patakon 4.6, — Nagymihályban 25.00 mm.

Szélirányból az északi volt tulnyomó.

S.-Patakon volt köd kétszer, dér háromszor.

A közegészségügyi állapot általán véve kedvező volt s jobb a szeptember havinál, csak az ujhelyi, varannói és sztropkói járások képeztek kivételt.

Járvány a hőkhorutot kivéve, mely az ujhelyi

járásban most a vele rokon kanyaróval egyidejűleg elterjedve uralkodott, s mely a homonnai és sztropkói járásokban is nagyobb mérvben elterjedt, de mindenütt enyhe lefolyású volt, nem uralkodott, mert a S.-a.-Ujhelyben szörványosan mutatózó hólyagos himlőt, mely mint már a múlt ülésben jelentem szeptember hóban 3 áldozatot ragadott el, s októberben 9 halált okozott, járványnak még nevezhetni. Novemberhóban sem terjedt el erősebben, mert mai napig az októberrel betegen maradtakkal együtt 6 eset fordult elő ezek közül 2 halálos kimenetellel. A kellő óvintézkedések mindamelllett megtétek. Roncsoló toroklobot, mely szeptemberben több helyütt szörványosan mutatkozott egy járásból sem emlitenek.

Kiválóan uralkodott októberben is mint azelőtt a váltóláz, mely a varannói járásban csaknem járványosan terjedt el. Ezenkívül a légzési és emésztési szervek hurutos bántalmi voltak leggyakorabbiak.

Említésre méltó egy halálos kimenetelű vizi rák (noma) eset Szerencsen; N.-Azarban 10 nap alatt gyógyulással végződött szurás a jobb lapoczká alá, hol a tüdő is átszuratván a levegő a sebet át bugyborékol; s Varannón egy 32 éves fiatal embernél váltóláz alakjában naponként ismétlődő iszákosság rezzög örjögés.

Rendellenes szülés 5 esete észleltetett a tisztí orvosok által. Bekecsen és Sz.-Kereszturban keresztfekvés, orvosi segély által az anyák megmentettek, a magzatok elhaltak. Tarczalón volt egy elvetelés, Ujhelyben 1 koraszülés, s ugyancsak Tarczalón 3 iker született, két fiú és 1 leány, mely utóbbi elhalt.

Bujakór csak 3 esetben képezte rendőri beavatkozás tárgyát.

Rendőri boncsolás 5 volt.

Öngyilkosság nem fordult elő.

A tápszerek vizsgálata a szerencsi járásban foganatosított behatóbban, hol most Szerencsen a hentesek boltjai és mészárszékek képezték tárgyát; mely alkalommal Magyar József, Stern Márton és Kirschner Mór székei rendetleneknek találtak és tulajdonosaik megintettek. Mádon a korcsmák, s különösen a bor, pálinka és ecet vizsgálatván Schönberg Ábrahám mérő edényei mint egészségtelenek foglaltattak le.

Az iskoláknak közegészségi szempontból való megvizsgálása Szerencsen, Mádon, Sztropkón és N.-Bressnyiczén tétetett meg.

Szerencsen a ref. hitfelekezet iskolája semmi kelléssel nem bír, mely e czélnak megfelelő lenne. 7 méter hosszú és 8 méter széles, vagy jobban mondva szűk tantermébe 80 mindkét nemű gyermek van összezsufolva. Szellőztetése, fülése rossz, s ablakai előtt magas kőfal fut, mely a szobát elhomályosítja. Árnyékszéke nincs.

A gör. katolikus felekezet iskolája 3 m. hosszú s ugyanannyi széles, s itt 20 — 30 gyermek zsufoltatik össze. Az épület teteje rossz, az esővíz a szoba falaira foly; padozata nincs kideszkázva, fütése rossz.

A r. katolikus felekezeté elég tágas, fütése, szellőztetése jó, de padozata s falai nagyon szennyeseknek találtak. A vizsgáló járásorvos utasított ezen hiányokra a k. tanfelügyelőt közvetlenül is figyelmeztetni további intézkedés végett.

Mádon az állami tanoda ugyszintén a r. kath. és ref. népiskola jó rendben találtak.

Sztrapkón a r. kath. iskola még az összeirt 80 tanköteles gyermeknek is elég tág s jó karban lévén a bele járó 34 növendéknek nagyon egészséges. S így van Nagy-Bereznyczén is, hol a tanköteles 40-nél több gyermek helyén az iskolába járó 8—10 igen jól elfér. A gyermekek közt semmi ragályos betegség nem fedeztetett fel.

A megyei közkórházban ápolatott összesen 75 beteg, ezekből meggyógyult 29, meghalt 1, elbocsátott javulva 1, gyógyulatlan 2, maradt ápolás alatt 42.

A Velejtére és Czékére megválasztott körorvosok elfoglalták állomásikat. További körorvosi állomásra ki lön hirdetve a pályázat a Sztrapkói járás részéről is, s így az 1876. XIV-ik t. cz. ezen szakaszának végrehajtása már csak a bodrogközi és tokaji járásokban van hátra.

Uj egészségügyi személy letelepült Erdőbényén: Dr. Vogel volt koritniczai fürdőorvos.

Az állategészségi viszonyok kevésbé kedvezők voltak. A felvidéken s névszerint Homonnán a szarvasmarhák közt ragályos tüdővész uralg, melynek októberben 5 s eddig már 14 drb marha esett áldozatul. A kellő óvintézkedéseket a szolgabíró megtette.

Homonnán kívül H.-Olykán és Sz.-Olykán is előfordult e kórnak egy-egy esete.

Ugyancsak a homonnai járásban Rokitón a juhok közt a himlő tört ki.

Lépfeneben elhullott Homonnán 2 szarvasmarha, K.-Böcsön 9 sertés, Csanalósón 1 tehén.

Vérhasban elhullott Bekecsen 1, Kesznyétenben 1 és Remegén szintén 1 drb marha.

A taknyosságának számos esete került e hóban a hatóság tudomására. Homonnán és Nagymihályban a dzsidás század lovai közül egy-egy, Parnón 1, Tarczalón 2, Tokajban 2, Bekecsen 1, Gesztelyben 1, E.-Böcsön 1 s Varannón 2, összesen 12 darab semmisített meg a kór végett.

A keleti marhavész hazánkban Háromszék-megyében Sepsz-Sz.-Györgyön kiútvén, azonkívül a velünk határos Gácsországban is uralkodván az 1874-iki XX. t. cz. rendeleteinek foganatosítása a szolgabíróknak szigorú felelősség terhe alatt meghagyatott, s a homonnai járásnak kijelölt két marhahajtó utjain működő felügyelő bizottságnak, s különösen a vidrányinak elnöke Ehrenheim Ferencz elnök ur, mint a sztropkói vásár alkalmával személyesen meggyőződttem páratlan erélylyel jár el eme terhes tisztében.

A központi vészbizottság megalakult, s terjedelmes utasítást adott ki a szolgabíróknak a törvény és foganatosítására kiadott rendelet végrehajtására vonatkozólag.

CHYZER CORNÉL,
megyei főorvos.

Felhívás és kérelem.

„Az idő pénz” — tartja az angol közmondás, melynek horderejét azonban napjainkban, sajnos dolog, még pedig nem elegenden tudják méltányolni. Aki pedig munkáját gyorsan és jól végezi, nemcsak pénzt és megbecsülést szerez, hanem egészségét is megkíméli s így meghosszabbítja életét. Különösen szembevetendő ez az igazság a legnemesebb, — a szellemi

égét
rva-
ibás
etők.
nzé-
alá
széki
it a
ozza-
éges

290.
ökék
jan.
któl,
dök,
kint,
n ki-
rint
tőke
atik,

kivi-
kéje,
sék;
end-

ök-
iték
etet,
laris
atok
ran-
erről
ézve
ete-
y az
szék
szen
ssa-

lését
téke
intot
ralót
adá-
k s
időn
ond-
ezen
talos
ond-
neg-

övö-
által
zre-
tteri
itéz-

tség
rva-
fel-
centi
évi
nisz-

munkára, — s az ezzel mindenütt kapcsolatban álló írásra vonatkozólag.

Az írás csak látszólagosan könnyed és kényelmes foglalkozás. Igaz, hogy nem fárasztja ki oly nagy mérvben a testet, mint pl. a favágás, a levélhordás, vagy általában az ugynevezett nehéz munkák; de az is igaz ám, hogy míg ezek a vért folyást mozgásban tartják s így a testi egészségre jótékony behatással vannak: az alatt az írással járó hosszas, mintegy odaszegzett ülés, illetve maradás a vér akadálytalan csörgedezését hátráltatják s így közvetve számos betegségeknek, vagy egészségügyi zavaroknak veszedelmes és kénytelen eszközeivé válnak.

De a nálunk még folyvást szeltemben használatos írásmód, a folyóírás, még abból a tekintetből is káros, hogy a nagyobb erőmegfeszítés mellett is messze marad a repülő szó mögött, épügy, mint a távolban történő villámlás fényétől a hang. Ez időbeli nagy aránytalanságot a beszéd és írás között, s az ebből származó kellemetlenségeket amely régen belátták az emberek, époly régóta iparkodtak is gondoskodni eszközről, mely által az emlitett kellemetlen állapotokat eltávolítsák még pedig minden megerőltetés nélkül.

Ily eszköz lett a gyorsírás, mely találmány az emberiség művelődéstörténelmében kétségkívül a legszebb és leghasznosabb vívmányok egyike; mely ma már mindenfelé szerencsésen legyőzve a balfogás által haladási útja elé gördített akadályokat, mint meggyőzhetlen és mindenkit meggyőző hatalmasság szövődött be a művelt nemzetek nyilvános életébe.

Nálunk Magyarországon, nyilvános életünk legújabb és tartós megalapítása óta a magyar gyorsírás szintén oly szép lendületet vón, mely ma már nemcsak fenmaradását, életképességét, hanem nélkülözhetlenségét is bebizonyítja. Gabelsberger xav. Ferencz találmánya Markovics Iván ur kitűnő magyar átdolgozásában közkezen forog s az országban mintegy 50 buzgó egyén buzgólkodik nem mondom népszerűsítésén, hanem alapos oktatásán.

Mindez így lévén, én is a legszívesebben vállalkoztam arra, bizalmas felszólítást vón, hogy helyben a művelt közönség számára **ingyenes gyorsírási tanfolyamot nyissak**; mi is, hogy minél előbb megtörténjen, szerintem nem annyira a tömeges részvételtől, mint inkább a egyesek lelkes kitartásától függ. — Mert azt tartom, hogy bármely vállalat is akkor szerencsés igazán, ha lelkes apostolokat nyert inkább, mint nagyszámu könnyen hívőket.

Erősen lévén áthatva azon meggyőződéstől, hogy felhívásom nem fog érzéketlen fülekre találni, ezenel tudomásukra hozom az ügygyel rokonszenvező derék egyéneknek, hogy a gyorsírás tanulására vonatkozó nemes önelhatározódásukról tk. Kretovics József és Mikovitsky Bertalan jegyző urakat egyeskedjenek értesíteni, hogy azután a dolgot így együttesen is megbeszélvén és a tanulás alkalmas helyiségéről és idejéről is értekezvén, a komoly tanulást (mit három hónapig befejezünk) haladéktalanul megkezdhessük, mert „az idő pénz.”

Kelt S.-a.-Ujhelyt, 1877. nov. 14-én.

DONGÓ GY. GÉZA,
okl. gyorsíró-tanár.

A zemplénmegyei legtöbb adót fizető bizottsági tagok névsora 1877. évre.

Adriányi Gyula, Andrassy Aladár gróf, Andrassy Dienes gróf, Andrassy Gyula gróf, Andrassy Manó gróf, Azary Mihály, Bayer Károly, Bajusz József, Balassa István báró, Barthos Tivadar, Baruch Armin, Batta Pál, Batta Zsigmond, Benczur Emil, Benedek Pál, Bernáth Dániel, Bernáth László, Bernáth Menyhért, Besseney Bertalan, Besseney Gábor, Böszörményi Károly, Bodáky Bertalan, Bombelles Lajos gróf, Benczur Aba, Bódogh Károly, Boronkay Károly, Boronkay László, Bujanovics Frigyes, Burger Adolf, Burger Jónás, Bydeskuty Mihály, Cseley Antal, Cseley Ágostou, Cseley János, Csiszár István, Czibur Bertalan, Csuka Ödön, Demjén Gusztáv, Deutsch Hersko, Dercsényi Kálmán, Desevffy Sándor, Diénes István, Diószeghy János, Dobránszky Adolf, Dókus József, Dombay Kálmán, Duch János, Elek János, Edelstein Miksa, Edelstein Armin, Ehrenbeim Ferencz, Erényi Jakab, Évva András, Évva Károly, Farkas Lajos id., Fáy János, Fischer Ágoston báró, Fortmayer Ferdinand, Freund Vilmos, Füzesséry Bertalan, Fekete József, Fesztetich Aladár gróf, Fodor Sándor, Füzesséry Boldizsár, Füzesséry Sándor, Füzesséry Tamás, Fűzy Ferencz, Gedeon János, Gálgóczy Ká-

rolly, Gansler Alajos, Geöcze Bertalan, Glück József, Gógh Antal, Goldblatt Farkas, Gomba Mihály, Görgey Pál, Gräfy József, Grosz Sámuel, Gruszesinszky Mihály, Guttman Izrael, Guttman Mór, Guttman Fábán, Hadik Béla gróf, Harkányi Károly, Hartstein Bernát, Hegedüs László, Hericz Márton, Hericz Ferencz, Hlavathy János, Hornyay Ferencz, Horváth Endre, Horváth Mihály, Horváth Pál, Horváth Zsigmond, Jeney József, Józsika János báró, Juhász Lajos, Kadas István, Kazinczy Arthur, Kazinczy István, Kazinczy János, Kákos Endre, Kálniczky Károly, Kelemen Antal, Kellner Kálmán, Kellner József, Klobusiczky László, Kolener József, Kóczán Miklós, Kóós Károly, Kossuth Mihály, Kossuth Pál, Krausz Náthán, Krizsanovszky József, Kromcsák János, Kulin Gyula, Kulin Ödön, Kun Frigyes, Lehoczky Elek, Lehoczky Mihály, Lengyel Endre, Liszy Ede, Lónyay Gábor, Lónyay Ödön, Lóherer Andor, Lóherer Lőrincz, Lövy Adolf, Luzsénszky Géza báró, Magdszár Imre, Magyarváry András, Malcher Ágoston, Malonyay Ferencz, Markovics Illés, Matyasovszky Boldizsár, Meczner Rudolf, Meczner Béla, Mészáros József, Mezössy Menyhért, Milko Alajos, Molnár István, Molnár József, Molnár Pál, Mudrony András, Moskovics Mór, Mudrány Sándor, Miladinovics Tivadar, Nagy Gyula, Nagy Ignác, Naményi Antal, Nemessányi István, Nemthy József, Nemthy Ödön ifj. Németh László, Nyeviczky József, Nyomárkay József, Nyomárkay Károly, Obláth Mór, Oláh Gyula, Oláh István, Orosz Sándor, Osztóics Miklós, Palánkay István, Pauliczky Ferencz, Payzoss János, Pápai István, Pásztor István, Pekáry József Piller István, Pilisy Ferdinánd, Pintér Ferencz, Policzer Adolf, Potoczky Imre, Prámer Alajos, Püspöky Imre, Pollák Sámuel, Péchy Ádám, Péchy Gusztáv, Petrovich Elek, Pupinszky József, Radványi Károly, Rácz Bertalan, Reichard Izsák, Reviczky Ágoston, Reviczky György, Reviczky Imre, Rieder Engelbert, Román János, Rónay Károly, Róth Bernát, Rothmüller Lipót, Rose József, Rónay Albert, Schieder János, Schön Vilmos, Schönbergi Uttz Ábrahám, Schwarcz Bernáth, Schwarcz Pinkesz, Semsey Sándor, Sisáry Gyula, Sennyey Lajos báró, Sennyey Pál báró, Schwarcz Izsák, Somogyi József, Somogyi Gerő, Spielenberg Gábor, Sponer Tivadar, Stenczel Dániel, Stern Miksa, Stern Manó, Stépán Mihály, Stépán Pál, Stépán Sándor, Stépán Vincze, Strausz Dávid, Szabó József, Szabó Zsigmond, Szakács János, Szakács József, Szányi Gyula, Szeghy Gyula, Szemere Géza, Szemere Gyula, Szemere László, Szemere Lajos, Szemere Miklós, Szemere István, Szenczy László, Szentiványi László, Szentléki Géza, Szép Gedeon, Szerdahelyi István, Sziráky Gyula, Szirmay György gróf, Szirmay József, Szirmay Ödön, Szirmay Pál, Szirmay Vincze gróf, Szirmay Tamás Szkurkay Ágoston, Szurcsányi János, Szögyény Imre, Szölényi József, Szöllösy Bernáth, Sztaniek Jenő, Sztankóczy Pál, Sztáray János gróf, Sztáray Tivadar gróf, Sztáray Viktor, Szepessy Béla, Tátray László, Teitelbaum Vilmos, Teich Zsigmond, Tóth Ferencz, Tóth Sámuel, Török László gróf, Török Sándor, Ternyey Pál, Van Dernáth István, Valkó Nándor, Vay Sándor báró, Vályi István, Vécsey Gyula báró, Vécsey Sándor báró, Vékey Gedeon, Vidder Ignác, Vinter Bertalan, Viczmándy Mór, Viczmándy Ödön, Viczmándy Victor, Vladár Ervin, Vladár Kristóf, Vladár Tamás, Weinberger Jakab, Weisz Armin Windischgrätz Lajos hg., Zábráczky Elek, Zábráczky Miklós, Zábráczky Ottó, Zalay István, Zékány József, Zimmer Mór, Zombory Gedő, Zsolnay D. Endre, Zsolner László, Zsiday József, Zsindely István.

Kiadta: FÜZY KÁLMÁN,
megyei aljegyző.

Tizenkilencz 120 forintos ösztöndíj.

Az 1877/8. tanév kezdetével következő ösztöndíj-állomások jöttek üresecésbe, nevezetesen:

1. Budai Mária Terézia féle 10 állomás, egyenként évi 120 frttal.
2. Váci Mária Terézia-féle 5 állomás, egyenként 120 frttal.
3. Budai-váci Mária Terézia-féle vagyis kincstári 2 állomás, egyenként évi 120 frttal.
4. Koháry-féle 2 állomás, évi 120 frttal.

Ezeknek betöltésére pályázat hirdettetik, következő megjegyzések és feltételek mellett:

A budai-váci Mária Terézia-féle, kincstári Mária Terézia féle és Koháry-féle ösztöndíjakat csak cath. tanulóknak nyelhetik el, ha az első gymnáziális vagy reálosztályt valamennyi tantárgyból jeles elömenettel bevégezték; a budai-váci Mária Terézia-féle, vagyis kincstári állomásokra, kizárólag kincstári hivatalnokok tanuló gyermekei tarthatnak igényt.

Az e részbeni folyamodványok következő keltekekkel szerelendők fel:

1. A legközelebb lefolyt 1876/7. tanévben tanúsított tanulmányai előmeneteléről szóló iskolai bizonyítványokkal.

2. A folyamodó tanuló erkölcsi magaviseletét, szorgalmát és tehetségeit igazoló, és az illető tanári testület által kiállítandó bizonyítványokkal.

3. Szüleinek nemesi vagy polgári állását, netáni érdemeiket, továbbá a családtagok létszámát, vagyoni állapotjukat, valamint azt is, bir-e esedező vagy egyik testvére ösztöndíjat, és mily alapból? — igazoló, hatóságilag kiállított hiteles bizonyítványokkal.

4. Megemlítendő a folyamodványban azon kir. pénztár, melynél adományozás esetében az ösztöndíj illetmény felvételnél kívánatik.

Az ekképen felszerelt folyamodványok a budai Mária Terézia-féle, a váci Mária Terézia-féle s a Koháry-féle ösztöndíj állomásokra nézve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz, a budai-váci Mária Terézia-féle, vagyis kincstári állomásokra nézve a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz, mint illető pártfogóhoz czimzendők, és az illető tanintézeti igazgatóságoknál 1877. évi december hó 15-ig benyújtandók: kik a beérkezett folyamodványokat a szabályszerű minősítvényi táblázatokkal együtt, okadatolt véleményök kíséretében, az illető tankerületi főigazgatóság-hoz bemutatni, vagy a mennyiben önálló állami tanintézetek, közvetlen fogják az illető pártfogókhoz eljuttatni.

A tankerületi főigazgatók köteleességéhez tartoznak, az egyes alapítványokra vonatkozó folyamodványokat, külön jelentés vagy kíséző levél mellett, a fentmegnevezett pártfogókhoz 1878. évi január hó 15-ig eljuttatni.

A kitűzött határnap eltelte után, vagy az illető tanintézeti igazgatóságok mellőzésével közvetlen a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz benyújtott kérvények egyszerűen visszautasítottatni fognak.

A „Viktoria“ biztosító-intézet.

Emlékezni fog a t. biztosító közönség a „Viktoria“ vezénylő titkárával, Dessényi urral a múlt nyáron folytatott polemiankra. Akkor a biztosító közönség érdekében tájékoztatni kívántuk az illetőket e társaság igazgatóságának lelkiismeretlen eljárása iránt. Dessényi ur szenvedélyes hangon irt válasza határozottan állíták, hogy a „Viktoria“ székhelye nemcsak rendén áll, de szövetkezetei által mintegy 15,000,000-val rendelkezik, e szerint a biztosított feleknek aggodalomra okuk nincs.

És ime alig néhány hó múlva, mint ezt előre megzafolhatlanul láttuk, a kérielhetlen sors, a dolog logikája meghozta részünkre a szomorú elégtételt. A „Viktoria“ biztosító-intézet megbukott. F. hó 7-én csődöt kért maga ellen.

Ez eseményt sajnálattal kell jelezni, mert a bukás ezer és ezer biztosító felet is sujt. Egyszerre biztosítatlanul marad sok millió forintra menő ingatlan és ingó vagyon, és temérdek összeg veszett el a befizetett díjak fejében.

De ez még a kisebb baj, mert az illető felek rögtön biztosítják hitel érdemlő társaságnál vagyunkat. Azonban ki térítendő meg a bár már liquidált, de még ki nem fizetett kárösszegeket? ki téríti meg a felvétel alatt levő károkat? ki fogja megtéríteni az időközben eshetőket? E szerencsétlen károsultak, kiknek egyszerre elvesztvén a kárösszeget, egész vagyonát veszíti el, perelni fognak a csődtömeg ellen? Hát még azon szerencsétlenebbek, kik életbiztosítási szerződésre léptek a „Viktoria“-val?

Ezért nem örülünk a részünkre kijutott elégtételnek, és mert lehetetlen, hogy a „Viktoria“ ügynökeire is ne gondoljunk kik nem tudva a társulat zilált kelyzetét, jöhíszemileg apostoloskodtak a „Viktoria“ mellett, és ezáltal a biztosított közönség megrontásának váltak akaratlanul eszközeivé.

Az idő igazolván felszólalásunkat, azt hisszük, a közönség érdekében is joggal intézhetjük a „Viktoria“ volt ügynökeihez azon felhívásunkat, illetve tanácsunkat, hogy azon feleiket, kik a „Viktoria“ bukásával biztosítatlanok maradtak, lelkiismeretes közbenjárással segítsék ki szomorú helyzetükből, e felek biztosítási-bevallásait azon társasághoz juttatva, mely e feleknek az e társaságtól nyert biztosítási kötvényben visszaadhatja a nyugodalmat és a biztosítékot.

PÓTLÁS

VÉGE

6